

DOI 10.29254/2077-4214-2022-1-163-7-8

УДК 061.75

Дзевульська І. В., Маліков О. В.

ПРОФЕСОР КУЛЬЧИЦЬКИЙ КОСТЯНТИН ІВАНОВИЧ

(до 100-річчя від дня народження)

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця (м. Київ, Україна)

alexandrvm@ukr.net

9 липня 2022 року виповнюється 100 років від дня народження доктора медичних наук, колишнього завідувача кафедри топографічної анатомії та оперативної хірургії (сьогодні – кафедра описової та клінічної анатомії) Національного медичного університету імені О. О. Богомольця, академіка АПН України, професора Костянтина Івановича Кульчицького.

К. І. Кульчицький народився у 1922 році в родині інженера. В 1940 році вступив до Київського медичного інституту. Студентом першого курсу приймав участь в обороні Києва. Разом з інститутом був евакуйований до м. Челябінська, де продовжував навчання. У 1944 році закінчив на відмінно інститут і був прийнятий до аспірантури на кафедру оперативної хірургії та топографічної анатомії, керував якою професор С. Т. Новицький. З того часу вся трудова діяльність К. І. Кульчицького була пов'язана з *alma mater* – Київським медичним інститутом, де він поступово працював асистентом, доцентом, завідувачем кафедри – до 1992 року.

У 1948 році він захистив кандидатську дисертацію, а у 1962 році – докторську.

К. І. Кульчицький – вчений, відомий своїми працями в галузі функціональної морфології та експериментальної хірургії. Він був автором 350 наукових робіт (зокрема 6 монографій), що представляють наукову цінність. Ним встановлено форми мінливості кровопостачання підшлункової залози, її топографія, оперативні доступи на цьому органі. Описані варіанти кровопостачання печінки верхньою брижовою артерією, уточнено топографію додаткових артерій жовчного міхура, поперечної ободової кишки. В 1952 році було видано першу монографію «До хірургічної анатомії підшлункової залози». Впродовж багатьох років К. І. Кульчицький розробляв питання іннервації та кровопостачання серця за умов норми та експериментальної патології, працюючи під науковим керівництвом професора Б. А. Долго-Сабурова. Отримані дані було узагальнено в докторській дисертації «Кровоносні судини та нервові апарати в умовах експеримен-

тальної патології» (1962). Робота висвітлює питання змін структури серцевої стінки при інфаркті міокарда, стенозі легеневого стовбура, коарктації аорти в умовах експерименту. Вперше отримані дані щодо тонкої іннервації вінцевої пазухи серця, аферентної іннервації серцевих вен занесено до низки фундаментальних робіт та, зокрема, до монографії Б. В. Долго-Сабурова «Іннервація вен» (1958).

К. І. Кульчицьким у співавторстві з фізіологом професором В. В. Фролькісом, біохіміком професором У. А. Кузьминською та радіологом професором В. І. Мілько у 1962 році було видано монографію «Коронарний кро-

вообіг та експериментальний інфаркт міокарда». Значна увага в монографії приділяється відтворенню нових моделей експериментального інфаркту міокарда, ролі рефлекторних механізмів при нормальному та порушеному коронарному кровообігу. Морфологічні данні, наведені у книзі, свідчать про суттєві зміни в нервовому апараті серцевої стінки та коронарних судин при експериментальному інфаркті міокарда.

Третя монографія, виконана у співавторстві з колективом кафедри «Кровопостачання органів травного тракту людини» (1970), висвітлює питання кровопостачання зубів, стравоходу, шлунку, печінки, підшлункової залози, тонкої і товстої кишки у нормі, патології та в експерименті.

Три монографії присвячено історії розвитку морфології, її видним діячам. Це – «В. П. Воробйов» (у співавторстві з професором В. В. Бобіним) – розглянуто наукові дослідження В. П. Воробйова, принципи макромікроскопічного дослідження та методики бальзамування; «М. С. Спіров» (у співавторстві з доцентом Л. В. Чернишенко) – описано життя та діяльність завідувача кафедри анатомії Київського медичного інституту (зараз – Національного медичного університету імені О. О. Богомольця) професора Михайла Сергійовича Спірова. У 1982 році побачила світ книга «М. І. Пирогов у садибі Вишня» (у співавторстві з П. А. Кланца та Г. С. Собчук) – в монографії викладено значний фактичний матеріал

ПАМ'ЯТНА ДАТА

про життя М. І. Пирогова в маєтку Вишня, поблизу Вінниці.

Професор К. І. Кульчицький розвивав актуальні проблеми функціональної морфології. Головним напрямком наукової діяльності його та його учнів було вивчення нервово-судинних зв'язків в умовах біологічного моделювання різних патологічних станів (серця, магістральних судин, органів травної системи) та наступної хірургічної корекції на них.

Велику дослідницьку роботу професор К. І. Кульчицький поєднував з викладацькою діяльністю, підготовкою кадрів. Ним було підготовлено 43 кандидата та 10 докторів наук. Він був автором методичних керівництв з топографічної анатомії та

низки педагогічних статей. Впродовж п'яти років працював проректором інституту з наукової роботи. Багато часу приділяв К. І. Кульчицький питанням збереження тіла видатного анатома й хірурга Миколи Івановича Пирогова. Приймав участь у його ребальзамуванні, був заступником керівника Пироговської комісії.

Для колективу кафедри описової та клінічної анатомії та співробітників Національного медичного університету імені О.О. Богомольця професор К. І. Кульчицький був і залишається взірцем справжнього науковця та педагога.